

## Šesta Uzunovićeve vlada.

Pošto je g. Uzunović dobio mandat, da sastavi vladu, i pošto je dobio odrještene ruke od kluba, da traži veze sa svakom strankom osim sa Radićevom Hrvatskom Seljačkom Strankom, počeo je da pregovara najprije sa Denukatskom Zajednicom. No kako nije moglo da dođe do sporazuma, zbog traženja Demokratske Zajednice, da g. B. Maksimović ne bude ministar unutrašnjih poslova, počeo da pregovara sa Slovenskom Pučkom Strankom, skupinom g. Ljube Jovanovića, nikšićevcima i Nijemcima, te mu je pomoću njih uspjelo da sastavi novu vladu. Nikšić međutim u posljednji čas nije htio da stupi u vladu, jer mu se nije htjelo udovoljiti želji, da opet dobije ministarstvo šuma i ruda. Uzunović je dakle sastavio svoju šestu vladu od radikala, Slovenske Pučke Stranke i skupine Ljube Jovanovića, dok su se Nikšić i Nijemci obvezali, da će vladu pomagati, i ako u vladi nema njihovih predstavnika.

Nova vlada, koju je Kralj potvrdio, ovako je sastavljena:

Ministar predsjednik: Nikola Uzunović.

Ministar pravde: dr Milan Srčić.  
Ministar vanjskih posala: dr Ninko Perić.

Ministar unutrašnjih djela: Boža Maksimović.

Ministar financija: dr Bogdan Marković.

Ministar prosvjete: Velja Vukićević.

Ministar za izjednačenje zakona: dr Vasa Jovanović.

Ministar građevina: Dušan Serbec.

Ministar vjera: Miša Trifunović.

Ministar socijalne politike: dr Andrej Gosar.

Ministar agrara i zamjenik ministra trgovine: Milan Simonović.

Ministar pošta: Milorad Vujičić.

Ministar saobraćaja: general Svetislav Milosavljević.

Ministar poljoprivrede i voda: dr Fran Kulovec.

Ministar šuma i ruda: Krsta Miletić.

Ministar zdravlja: dr Slavko Miletić.

Ministar vojni: general Hadžić.

Ministri Trifunović i Vujičić, netom su prisegli, odmah su dali ostavku zato, što su im pri sastavu ove nove vlade promjenjeni dosadašnji resori. Trifunović je dosad bio ministrom prosvjete, a Vujičić građevina. Njihova je ostavka primljena, a njihovim zamjenicima imenovani su dr Vasa Jovanović i dr Milan Srčić.

U novoj vladi Slov. Pučka Stranka ima tri ministra (Gosar, Kulovec i Serbec), skupina Ljube Jovanovića 1 (Vukićević), 2 su generala, a ostalo su radikali.

## Taksa na maloprodaju vina.

Pitanje naplaćivanja takse na maloprodaju vlastitoga vina, sa kojim smo se opetovano pozabavili, stvorilo je u našem narodu golemo ogorčenje, koje je zauzelo već teške dimenzije. Težak osjećaj i nepravdu toga nameta i vlastitu nemogućnost, da ga izdrži.

Tako od početka 1926. nagomilavaju se na ledima težaka takse i silne globe, koje samo u Šibeniku i okolini iznašaju dosada ogromne svote, koje narod ne plaća iz jednostavnoga razloga, jer ne može da ih plaća, niti će ih ubuduće moći da plati.

O tome su se mogli dosad uvjeriti ne samo svi lokalni i pokrajinski činbenici, nego i oni na ministarstvu. Prikazuju se utoci, žalbe, protesti. Većina pak naroda, i to najsiromašnijih njegov dio, koji nije u stanju, da podnosi trošak za utoke, i žalbe, u očajnoj rezignaciji čeka, da li će mu vlast staviti na bubanj zemlju i kolibu, jer se na drugi način ne bi mogla od sirotinje da naplati. Takse i globe za svakoga pojedina idu na hiljade dinara. Što to znači, svatko može sebi da predstavi. Ipak se taksiranjem maloprodaje vina vlastitoga proizvoda nastavlja, nastavlja se globljenjem na hiljade, kao da se to nikoga ne tiče...

Zakon o taksama donesen je god. 1923. On ne sadržava nikakve odredbe, po kojoj bi misaoni čovjek mogao zaključiti, da se naplata takse iz Tarif. br. 62 odnosi i na težačku

prelaznu, kratkotrajnu prodaju vina vlastitoga proizvoda. Nigdje Zakon o taksama nije stavio van snage stare zakonske propise, po kojima je od pantivijeka težak mogao da prodaje na malo bez obrtne dozvole vlastiti proizvod vina. Ne samo da zakon nije izričito ukinuo stare zakonske propise, nego ih nije ni mluče ukinuo, jer ti propisi nijesu apsolutno u suprotnosti sa novim zakonom o taksama, te prama odredbi Ustava ti su propisi još na snazi.

Br. 62 tarife o taksama u drugoj napomeni veli: „Ova se taksa plaća za točenje pića po kafanama, gostionama, bifetima, delikatesnim, vinarsko-rakljskim, poslastičarskim i ostalim radnjama bez obzira, dali se taj posao obavlja kao glavno ili kao sporedno zanimanje.“

Mi smo ovdje podcrtali riječi „i ostale radnje“ i riječ „zanimanje“, jer se baš iz tih riječi najbolje razabire smisao i namjera zakona. „Ostale radnje“, stavljene uporedo sa kavanama, gostionama, slastičarnicama itd., moraju biti radnje slične ovima. Tu zakon ima u vidu obrte, tjeranje redovno jednoga stanovitog poslovanja. Ako bi tko mogao da o tomu ima i najmanju dvojbu, i ta nestaje, kad sam zakon govori o „zanimanju“. Radi se dakle o profesionalnom, obrtnom tjeranju prodaje pića, o „zanimanju“ bez obzira, da li je to zanimanje glavno ili sporedno.

Dakako i težak može da dobije koncesiju za prodaju vina na malo,

kao što to može svaki drugi građanin. Tada bi težak postao obrtnik, on bi tjerao prodaju kao zanimanje, trajno, i tada bi plaćao laksu prama drugoj stavci 4. napomene. Ali kod naše prelazne, kratkotrajne prodaje težaka nema govora o tome, da se tu radi o jednom obrtu, o jednoj koncesiji prava točenja, o jednom zanimanju, kako to izričito zakon opetovano naglašuje i postavlja kao pretpostavku za naplaćivanje takse. Po zakonu o taksama treba da se radi o točenju vina u „neograničenoj mjeri“ potrošnje i „o redovnom točenju“. Prama tomu je više nego jasno, da su zakonom o taksama pogodani obrti, a ne slučajni, kratkotrajna prodaja vina težaka na malo.

Sad treba li da opišemo ovdje, kako izgleda naša maloprodaja vina vlastitoga proizvoda, u kojim se „poslovnim prostorijama“ (kako ih zakon zove) obavlja, koliko traje, koje su joj granice? Naš težak, osobito mali i srednji, prisiljen je, da prodaje vino na malo, jer sve kad bi bilo kupca, male količine ne kupuju trgovci na veliko. Prodaja se vrši u težačkoj konobi. Zar su to one poslovne prostorije, što ih zakonodavac ima u vidu? Prodaja traje jedan-dva dana. Ako se produži, to je već nevolja za težaka, jer znači: ili da vino nije dobro ili

da nije odabrao za prodaju, a svakako v. izloženo pokvarenju. Ima stvo slučajeva, gdje težak rasproda vino i u pola dana. Kolikoće vina su naravno malene. U jednom selu je jedan težak ovih dana prodao par sati 40 litara (ne stolitara) vina. To mu je bio sav proizvod. Utjerao je 160 dinara. Kad eto ti takse, globe, usve preko 1000 dinara! Ovdje u gradu radi se najviše o proizvodu od 2-10 hekta. Je li sve to „neograničena mjera“ točenja, je li to „redovno točenje“, je li to „zanimanje“ točenja?

Ali suvišno je svako razlaganje. Postupak je tako u sebi apsurdan, da bi smo nanijeli zakonodavocu uvredu, kad bismo mu podmetnuli namjeru, da sa spomenutom odredbom tereti ovu nužnu maloprodaju vina, koju su prilike težaku nametnule. O nepravdi ne ćemo govoriti. Nije moguće, da jedan pravičan čovjek, još manje zakonodavac, tereti sirotinju, koja prodaje par stolitara svoga truda za par dana u jednakoj mjeri, kao što tereti gostioničara, koji trajno prodaje vino i time se obogaćuje. To zakonodavac nije htio.

Veliko ogorčenje naroda je shvatljivo i potpuno opravdano. Mi ponovno pozivamo sve odlučujuće činbenike, da uklone ovu tešku nepravdu.

## Il giornale cretino ed altre cose.

RIJEKA, 27. siječnja 1927.

Zao glas daleko dolazi i dopisnik *Narodne Straže*, koji je u novogodišnjem broju lista iznio nekoliko dokumentovano kretenskih crta jednoga zadarskog plaćeničkog talijanskog lista, koji se zove *Littorio Dalmatico*, morao je da opet zamoci pero i napiše par redaka radi bezobrezno-glupo kretenskih izliva toga lista u prvim svojim ovogodišnjim brojevima.

Prijatelji mi pokazahu bjesomučne izlive Gaetana Feolia. Što li je sve nadrljao taj čovjek! U meritum stvari ne samo da nije ništa rekao i time uzmakao pred težinom naših činjenica, nego se drsko stavio u pozu obrane tobože napadnutog italijanstva — on, čiji list ni po svojim težnjama, ni po svom pisanju ne može nikako da bude reprezentantom Italije Mazzinija, Garibaldija, Sv. Franje, Dantea i drugih najvećih sinova talijanskoga naroda. Hiljadu puta je bilo rečeno, i to moramo i danas opetovati: U našem pisanju nema ništa uperena protiv talijanskoga radnika i seljaka, protiv talijanskoga čestitog inteligenta i kulturnoga radnika. Mi imamo pravo, da kažemo kao i *Katolička Dalmacija* pred četrdesetak godina: *Nel nostro linguaggio non è ed non è stata mai una parola che suoni offesa al popolo italiano!* Naša borba je uperena tek protiv one male skupine, u kojoj nema ni stotine ljudi, a koja bijesnom mržnjom napada nas Hrvate, Srbe i Slovence i ne će, da dođe između nas do mirnijih odnošaja.

*Littorio Dalmatico*, list, koji u Zadru živi o milosti državne štamparije i službenih krugova, sa kojom stotinom neplatičnika, sustavno blati, kleveče i vrijeđa hrvatski narod i njegove najbolje ljude. Taj list nije propustio, da ne napadne uporedo s napadajima na *Narodnu Stražu* i dra Antu Dulibića te Juru Biankinija, makar da oni s pisanjem ovoga pera nemaju apsolutno veza. *Littorio Dalmatico* vrijeđa naše seljaštvo, vrijeđa sve one odlike naroda, kojima se ponosi ne samo hrvatski, nego i italijanski narod. Drago nam je, da taj list, koji sramoti talijanski narod svojim pisanjem, pišti kao starmali u procepu. Kao slobodna tribuna pravедnosti znat će *Narodna Straža*, da otvoreno ustane protiv svih nepravda i nasilja, koja se dnevno vrše nad našim narodom sa strane nacionalističkih šovenja, pa makar je neki *Littorio* prijatelji parali po poštama i ne puštali je u Zadar.

Na Riječi vlada kiselo držanje. Čujemo, da bijes nekih renegata (inače bivših Sokolaša) i fašističkih dotepenaca protiv našega naroda u Istri i Goriškoj danomice raste. U Istri i drugim našim krajevima bile su otkerane od 1919. g. dvije trećine i više naših pučkih učitelja. Sada su počeli en masse terorizirati i naše župnike. U Krkovec u Istri je došlo za župnika mletački Slovenac Silvani. Na zahtjev slovenskih renegata, da ukine slovensku propovijed u crkvi, Silvani nije popustio. Protiv Silvanija su otkočeli fašisti takvu borbu, divlju i sramotnu, da ga je jedva živa spasio, iz Krkoveca sam trčanski biskup dr Fogar u svom automobilu. Sa župe je protjeran nedavno i župnik Rovisa. U selu Ko-



## Zaključci željezničke konferencije u Beogradu.

3. i 4. t. mj. održane su u Beogradu plenarne sjednice za utvrđenje plana naše željezničke mreže. Uži odbor podnio je svoj izvještaj, u kojemu su definitivno usvojene među drugima i ove pruge:

- a) normalnoga kolosjeka:
1. Beograd-Obrenovac-Šabac-Bjeljina-Tuzla-Banjaluca.
  2. Tuzla-Sarajevo-Mostar-Metković sa ograncima Mostar-Imotski-Split i Sarajevo-Uvac-Bjelopolje-Kotor.
  3. Bihać-Knin dolinom Batišnice.
  4. Pađene-Benkovac-Biograd na moru sa vezom na Novigrad.
  5. Split-Metković-Kotor.
- b) uzanog kolosjeka:
1. Veza banjalučkih šumskih željeznica za pribiničku i travničku prugu.
  2. Prozor-Županjac-Aržano-Sinj-ska Pruga.
  3. Knin-Šibenik.
  4. Knin-Vrlika-Sinj.
  5. Metković-Ploče.
  6. Glamoč-Livno do veze sa Prozor-Split.

Poslije načelne i pojedinačne diskusije primljen je ovaj prijedlog užeg odbora. Normalne pruge podjeljene su na dva perioda građenja. U prvi period građenja ušle su od gornjih sljedeće normalne pruge:

Beograd-Obrenovac-Šabac-Tuzla-Banjaluca; Tuzla-Sarajevo-Mostar-Metković sa ograncima Mostar-Imotski-Split i Sarajevo-Uvac-Bjelopolje-Kotor; Bihać-Knin.

U drugi period građenja ušle su sve druge gore spomenute normalne pruge.

U prvi period građenja ušle su od gornjih ove pruge uskoga kolosjeka:

Metković-Ploče; Bugojno-Prozor-Županjac-Sinjska pruga; Knin-Šibenik.

Sve druge gore spomenute pruge uskoga kolosjeka ušle su u drugi period građenja.

Prema planu predviđeno je, da se sve izvrši za 25 godina.

O svim svojim zaključcima konferencija je podastala izvještaj ministarstvu saobraćaja.

## Sv. Stolica i tal. fašizam.

Sponosom mogu da danas katolici uprave svoj pogled prema vječnom gradu, gdje sv. Otac diže visoko luč istine i ne preza, da tu istinu reče i moćnom Mussoliniju kao i duhovitom i inteligentnom Maurras-u.

Mussolini je višeputa pokazao, da njemu nije katolička vjera svetinja, već sredstvo, sa kojim bi htio da postigne svoj cilj, t. j. potpunu fašističku državu.

I ovih dana predao je javnosti zakon glede omladinske organizacije „Ballile“, sa kojim Mussolini hoće da uzgoji omladinu sasama u duhu fašističkom i hoće da se sve organizacije, pa i katoličke, stope u tu novu organizaciju. Tim pak je takao u bitni dio crkvene vlasti, od Boga dane Crkvi, da ona poučava i uzgaja religiozno i moralno omladinu.

Proti tomu zakonu digao se sv. Otac, taj čuvar vječne kat. istine i vječnih moralnih načela, te nadnaravnih prava Crkve i osudio ga blagim načinom, ali energično. Ne gleda ni desno ni lijevo, već moću svoje riječi upozoruje i silnike. Raspušta katoličke skaute, jer voli da ih sam raspusti, nego da se stope u fašističku „Ballilu“.

Tim je Pio XI. pokazao, da stoji nad svakim nacionalizmom i da mu je katolička ideja u svemu prva. Osudio je u prvom redu načela, na kojima se bazirala ta organizacija, a s tim uopće i sam fašizam sa svojim nasiljem, amoralom i gaženjem svih naravnih prava. U samom Rimu, gdje velika masa pozdravlja Mussolinija kao silnika i moćnoga gospodara, čuo se glas osude nad



SEBURA  
ODLIČNA ZA CRNU, BIJELU KAVU

fašizmom sa strane poglavara katoličke Crkve.

Katolici danas treba da se još tjesnije združe i čvrsto privežu uz sv. Stolicu, uz Papu, jer je on jedini kadar, da nam pokaže put u sadašnjem neredu, bjesnilu strasti i pobrkanoj stanju. Mi znamo, da katoličanstvo nije fraza, već živa ideja, koja je jedina kadra, da spasi čovječanstvo i sve kulturne i moralne vrednote.

## Zašto je dr Korošec ušao u vladu?

Beogradska „Politika“ evo što o tome piše:

„Objašnjavano je, da se g. Korošec odlučio uglavnom da uđe u vladu! 1. da bi prilikom izrade budžeta što više sačuvao interese Slovenačke; 2. da bi spriječio, da u vladu uđe g. Sv. Pribičević; 3. da bude u vladi, ako bi ova vlada išla i na izbore, u slučaju, da ne može da radi.

Što se tiče odnosa između Slovenske Pučke Stranke i Demokratske Zajednice, i sa jedne i sa druge strane tvrdilo se, da ti odnosi ostaju isti, kao što su i do sada bili.

Jedan poslanik Slov. Pučke Stranke dao nam je ovo objašnjenje:

Mi nijesmo imali ništa protiv toga, da Demokratska Zajednica uđe

ćka. Sav je ona svoj dugi vijek izvila u strahu Božjemu i u stidu ljudskome.

— Baka! Zato ću dušu izgubiti, što sam koncem u ušicu pogodila i uspredana se povukla odlađene čovječine nagedalala! Da nije bilo Ivanovih u prošlosti crnih grješina, ne bi ni sada bilo crnoga Pivčića vukodlaka! A ti stara, da nijesi po svojoj smrti odlučila njegovim utrenikom krenuti, ne bi ga sada ni branila! — Što je prenebesna Boja ovim ljuljem iznenađenu Vraničku svom pregršti zasula, time u vihu i iščeznu.

Jutros je obišao naše selo, pa se i k meni svrnuo, brđanin iz podalje Zagore. Da mu se, pričao zamišljen, pred nekoliko dana sa sindžira u svežnji otrgđi golemi crni pas, i ondonda ga nigda kući. Da bi pregorio za nj vola potkolnjaka, a uz zahvalnost — oblatom bi napojnicom obdario onoga, tko bi mu što o njemu znao kazati.

Já sam ga uputio k Boji i k Vaniliji. Ako mu one što potanjega ne dokažu, ne će nitko drugi. A pogotovo kome to da patri napojnica, ako ne njima?

Don Marko Vezić

...aboni su fašisti obasuli slovensku crkvu kamenjem, a naš seljački svijet tukli. U Marezigama i Šmarjama kod Kopra su „oduševljeni“ fašisti prisilili naše težačke mljekarice, da polože kauciju od 500 lira u kartelama državnoga zajma Littorio. Uboge ženske su išle suznih očiju od kuće do kuće da dobiju potrebni novac.

I u novo-ustanovljenoj riječkoj biskupiji otpočeli su otvoreni progoni hrvatskoga življa, kao da se zaboravilo da se očividno nalaze u hrvatskoj biskupiji. U čisto hrvatskoj Opatiji mjesto hrvatskoga župnika nalazi se Talijan, koji hrvatski ni ne zna. Kad se taj Talijan, uvijajući sam nezgodnost svoga položaja, potužio na to, biskupov tajnik je skoro ogorčeno rekao: „Bisogna finirla con questo croatismo!“ Riječki župnik Kukanić morao se povući, a sada nekima mnogo smeta stari hrvatski svećenik pop Šime Defar, koji je hrvatskim Riječanima — iz svoje dobre volje — pri ruci u dušobrižništvu.

Protestiramo protiv takvoga odnaruđujućeg i protavjerskog rada. Crkveni zakonik određuje, da se kršćanski nauk mora vršiti u jeziku puka. Naš narod ima pravo, da čuje riječ Božju i nauk vjere u svome jeziku. Kao katolički organ pridružuje se Narodna Straža u punoj mjeri ljubljanskom Slovincu i izjavljuje svoje negodovanje i ogorčenje radi ovakvoga postupka! Takav protivhrvatski i nekatolički rad moramo najoštrije osuditi.

## Dr Voja Marinković zahvalio se

na časti u glavnom odboru Davidovićeve demokratske stranke: u prvom redu zato, što je zastupljen u tom odboru, budući izabran sad drugim, a dosad je bio prvim potpredsjednikom, a i zato, što nije zadovoljan sa izborom čitavog odbora.

Ova Marinkovićeva zahvala živo se komentira u političkim krugovima, a u redovima Demokratske Zajednice izazvala je težak dojam. Neki je čak dovode u vezu s akcijom Uzunovića, da za ojačanje nove vlade odigne jedan dio članova Demokratske Zajednice.

## Trafinčice.

### 7. Nepoljuljani temelji.

Ivan je Pivčić preminao prošlog utorka u naponu svoje snage.

Umro je on, umrijet ćemo i mi. Zato smo se i rodili. Voda naime i snatopija jednako i smrt pokosi. Isti Bog, koji mu se s nilovao, kao i blaženar smrt, koja ga je ispriprostila usprisa kalvarija i muka križa, na kom je rastegnuto visio čak tamo od svjetskoga rata do ovo nekidan. Svako je u selu pobegnuo njegovu smrt, a ako smo svi za njim suzom prozili i oplakali ga, to je bilo stoga, u što je amo jedan manje na broju siđsrčanik, poštenjak, radenik, trijezni i kućni starješina, kakim je našom krajevitom i slovio. Taman da je štedio saznanje za se, život i zdravlje za obitelji, a plemenitost srca za prijatelja.

Boga je s obom sa fronte sanio, dokle mu nije zadnja kap prošlog utorka ispijukala, nije ga se ostavila. Za s obom je ostavio neokaljano ime, obitajni žitak, no i tugom sarvanu Stojku udovicu i dva sinčića nejačka. Podari ih dragi Bog lijepim zdravljem, valaj ne će prognati žarkoga sunca sa svoga kućnoga

praga, ni obrljati čisto čelo svoga pokojnoga babajka.

Šesti je ovó dan, da su Pivčića pokopali. Prvog i drugog dana puna su bila usta njega, njegove bolesti i smrti, razgovora i ovakog o adovici, i onakog o siročadi, dok trećega ne zamučaše svi, kao da nije ništa ni bilo. Tako je sveder po našim selijama, da svakoga čuda tri dana došta, a pozatim svaka potaja. Ciglo što vrci ispod naših kuća bez oduška protiču i žubore kao i prošaste godine, a ljudi pričaju, da ne ukopaš li sa povoja, hoćeš sa konja. Sveder ista kob.

No ovo od prekojače kom da su ljetni komari i naši kućni domari nalaje k nam u pohode sašli — i ako je još ozimni vakat — te nas pričeli žicati i uznemirivati. Uznemirio se naš narod i uzvirio, te uzno iznovice Pivčića spominjati, a spominjuć, dosada neprijekorno, to ime, ježuri mu životnim kipom lizu, a prokraviljenim se očima oko sebe ogleda.

Kako, kroz što li, najstrag da je stoga to, što se pokojni Ivan povuklaćio.

— Ma kako? Ma gdje? — aprli jedni naramice i ne dadu pisnuti. — Ma ovako! Ma onako! — udarili drugi



u vladu, samo ako joj radikali prime uslove. Ni oni nijesu imali ništa protiv toga, da mi uđemo u vladu, ako se prime naši uslovi. Naši su uslovi primljeni, mi smo ušli u vladu, ali naši odnosi ostaju i dalje srdačni, kao što su do sada bili.

Slično su izjavljivali i mnogi članovi Demokratske Zajednice.

### Dr Spaho o novoj vladi.

Dr Spaho dao je veću izjavu o novoj vladi. Oštro je osudio Uzunovića, Maksimovića i dra Srškića, da su oni glavni krivci izbornoga nasilja kod zadnjih oblasnih izbora u Bosni. Jedinu dobru stranu nove vlade vidi dr Spaho u tome, da su u njoj predstavnici Slovenske Pučke Stranke. Dr Spaho je tvrdo uvjeren, da predstavnici Slov. Pučke Stranke imaju dobru volju, da izvojuju pobjedu pravici i poprave nasilja.

### Uzunovićevo mišljenje o ministrima SPS.

Predsjednik vlade Uzunović 1. t. m. ovo je izjavio pred novinarima o trima ministrima Slovenske Pučke Stranke:

Možda je sa vaše strane zapaženo, da učešće SPS u vladi jest moment, koji govori, da će se privrednim i socijalnim pitanjima još više posvećivati pažnje, jer su ta pitanja isticana sa strane predstavnika SPS u konsultaciji i inače. U tome pravcu smatra se za dobitak, što je na mjesto ministra poljoprivrede došao dr Kulovec, koji je za taj resor pokazao i volje i razumijevanja. U socijalnu politiku došao je jedan od najkvalificiranijih ministara za taj resor (dr Gosar), a ministar građevina je profesor univerziteta, za koga ja kao raniji ministar građevina znam, sa koliko se razumijevanja interesira za sva pitanja iz toga resora.

### Opasnost diktature.

Novine donose, da je jedan od najljucih pašićevaca, Krsta Miletić, ministar šuma i ruda, izjavio, da on zna, da je stupanje u vladu njegov politički grob, ali da on nije mogao drukčije raditi, jer nije mogao uzeti odgovornost za ono, što je moglo nastupiti. Ta se izjava tumači tako, da bi bilo došlo do diktature, da nije stvorena ova vladu.

### Proračun.

Stjepan Radić koji nosi svu odgovornost za užasni proračun od 13 milijarda, toliko je drzak, da sada pripovijeda, kako se državni proračun ima prilagoditi potrebama naroda.

Dvije godine bili su radićevci u vladi. Izradili su dva proračuna, prijašnji i sadašnji. U nijednoj proračunskoj raspravi nijesu otvorili usta za narod. Sami radikali poslanici u financijskom odboru kritikovali su mnoge stavke u proračunu, a radićevci su do sljednog glasovali protiv svakom ispravku. I sadašnji proračun skoro je već izrađen u financijskom odboru. Radićevski su ga ministri predlagali i radićevski su ga zastupnici zagovarali.

Na slovenskim je pučanima, da sada poprave, koliko se popraviti može, te da uloze svoje sile u to, da do ovakvih proračuna više ne dođe.

## Pobjeda Slovačke Pučke Stranke.

U Čehoslovačkoj, u kojoj ima Čeha, Nijemaca, Rusina, Slovaka i drugih narodnosti, Česi su najviše zapostavljali i progonili katoličke Slovake. Slovački narod nije klono duhom i izdržao je dugogodišnju borbu, pa je sada iza 8 godina pod vodstvom Pučke Stranke, koju vodi poznati političar Andrej Hlinka, izvojevao svoja prava i postao ravnopravan s Česima.

Voda slovačkih pučana Hlinka prigodom ulaska u vladu napisao je u glavnom glasilu Slovačke Pučke Stranke „Slovaku“ članak o borbi i konačnoj pobjedi njegove stranke. U tome članku među ostalim piše ovo:

„Idemo u vladu, da branimo republiku i da konsolidiramo prilike. Idemo, da branimo cjelovitosti integralnost Slovačke. Idemo, da branimo pittsburski sporazum u njegovoj cjelini i njegovim dijelovima. Idemo, da branimo autonomiju Slovačke!

Slovačka borba je teška, gigantska. Borba za naš ulazak u vladu trajala je puna četiri mjeseca.

Bijeda je velika, narod nema kruha, radnik stoji bez posla, slovački su inteligenti izbačeni iz ureda na smetište. Uništili su naše škole, uveli su u njima duh, koga se mi moramo stidjeti, izbacili su iz škole katekizam, priječili pohađanje crkva i t. d. Htjeli su, da u naše škole unesu duh Marksa i Engelsa. Dosta je istaknuti veliki engleski štrajk, gdje je 7 milijuna radnika štrajkovalo, pa da se vidi, dokle su državu doveli socijalisti sa svojim zvučnim frazama. Centralisti nijesu poznavali nikakvog ni svjetovnog ni crkvenog auktoriteta. Oduzeli su sva crkvena dobra i podijelili među svoje pristaše. Tako je jedan župan, koji je poslije prevrata bio siromah kao crkveni miš, dobio 800 jutara zemlje.

Uredi su puni stranaca i inovjere. Oni su umjetno huškali narod,

da istupa iz katoličke Crkve. Oni su započeli kampanju proti zastupniku sv. Stolice. Umjetno su priredili husijske svečanosti, samo da nasljedraže.

Idemo izvoštenom autonomijom u vladu. Mjesto nemoćnoga ministra imat ćemo zemaljskoga slovačkog predsjednika. Mjesto neznatnih županijskih odbora imat ćemo zemaljski sabor. Mjesto saveza župa, u koji su se mogli združiti dvije tri župe, čije je zastupnike mogao ministar, kad je htio, rastjerati, imat ćemo sabor od 5 članova, zemaljski odbor od 10 članova, jednom riječju zemaljsku slovačku vladu.

Imat ćemo zemaljskoga predsjednika, koji će imenovati sve administrativne činovnike do osmoga razreda. Mjesto ministra za Slovačku, koji nije ništa znao, dobit ćemo zemaljskoga predsjednika s punom moći.

Slovački narod vidi autonomiju u kruhu i u kulturnoj i vjerskoj slobodi. A to danas donosimo. Ja i moj tabor od 35 slovačkih parlamentaraca izlazi iz borbe pobjednički.

Naskoro će izaći prijedlog za reorganizaciju državne uprave, iz kojega će Slovačka izaći kao pravna cjelina jednakopravna Češkoj, Moravskoj i Podkarpatskoj Rusiji. Nama će biti zahvalna Podkarpatska Rusija, jer smo mi i za nju izvoštili autonomiju. Slovačka će se moći mirno i pravilno razvijati. Ja od republike ništa ne očekujem i ne tražim, nego hleb, pravo i pravdu za svoj narod.

S riječima: „Bože pomози nam u ovom položaju“ — završava A. Hlinka svoj članak.

U istom članku Hlinka je oštro napao ministra Beneša, što je dao izjavu stranim novinama i oblatio Slovake kao da Slovačka Pučka Stranka ne zna, što hoće i čim ide.

Sva češka štampa piše o ovom članku vođe Slovaka Hlinka i vidi u ulazu Slovaka u vladu bolju i sretniju budućnost čehoslovačke države.

### ORLOVSKI VJESNIK.

„Orlovska Straža“ (br. 2) za veljaču izišla je ovih dana sa bogatim sadržajem i ilustracijama. Ima tu mnogo poučnoga, organizatornoga i zabavnoga štiva. Lijep je članak o kršćanskom učenjaku Lacnec-u i F. Ž. Donadaija: Kad sam postao Orao i t. d. Dopisi i vijesti su također brojne te pružaju lijepu sliku napretka orlovske organizacije. Prvi broj „Orlovske Straže“ više se ne može dobiti, i ako je naklada jako povećana. Upozorujemo sve prijatelje našega katoličkog pokreta, da list odmah naruče. Cijena mu je za čitavu godinu Din 24, a naručuje se kod Uprave „Orlovske Straže“, Zagreb, Pejačevićev trg 15. I.

Za prosvjetni rad izdao je HOS nakon skupštine u Požegi više knjižica: Prosvjetni ispit, Prvi naraštajski ispit, Priručnik II. dio, Hrvatsko Orlovstvo. — Prosvjetni rad se inače baš lijepo razvija i vrše se pripreme za prosvjetna natjecanja. Ovakvo Orlovstvo ozbiljnim radom odbija prigovore i neumjesne kritike, kojima bi ga možda netko htio smesti u radu. Neka Orlovi onako, koji žele da im unesu zabavu u organizaciju, odgovore još življim radom i još jačom vezom sa svojom centralom.

Dan katoličke omladine bit će kao i svake godine proslavljen ove godine u nedjelju 8. svibnja. Naša orlovska društva već se spremaju za ovu svečanost, a Orlovima će se na njihov blagdan pridružiti i drugi katolici.

Novi orlovski tečajevi. Dosadanjí zimski tečajevi HOS-a pokazali su vrlo lijepi uspjeh. Nakon prvog prednjačkog tečaja drži se u Zagrebu drugi savezni prednjački tečaj od 27. veljače do 6. ožujka. Prijave za ovaj tečaj primaju se odmah. Stran i opskrba dnevno 20 dinara. Prijave slati

stajati sa stanom, cijelom opskrbom i željeznicom od Zagreba do Lurda i natrag oko din. 3.500. Konačna će se cijena ustanoviti naknadno prema vrijednosti talijanskog i francuskog novca. No nikako ne će biti veća od gore spomenute svote. Oni, koji žele hodočastiti u Lurd, treba da se što prije prijave Odboru za lurdsku hodočašća, Zagreb, Kaptol 29, koji daje sva potrebna razjašnjenja.

**Nova emisija taksenih maraka.** 1. februara 1927 puštena je u tečaj nova emisija taksenih maraka od 1, 2, 3, 5, 10, 20, 50, 100, 250, 500 i 1000 Dinara. dok su istim danom prestale važiti taksene marke dosadane emisije. Ostaju i nadalje u kreposti taksene marke od 0'10, 0'20 i 0'50 Dinara.

**Velika Invalidska Lutrija.** 6. ožujka ove godine obavit će se izvlačenje zgoditaka Velike Invalidske Lutrije u Beogradu. Među velikim brojem zgoditaka ima stvari od velike vrijednosti: kolekcija adidara od 100.000 din. klavir sa modernim gramofonom, auto, namještaj za kompletnu spavaću sobu, skupocjeni tepisi, zlatni i srebrni predmeti. Ova je lutrija po svome obliku jedna od najvećih, koje su se do danas sprovaldale u našoj državi. Dužnost je svakoga, koji je u mogućnosti, da kupi bar jednu srećku ove interesantne lutrije. Srećke se mogu dobiti kod ovlašćenih prodavalaca usvima varošima naše zemlje i direktno kod Invalidske Zadruga, Beograd Moravska II.

**TRI FRULE** (flauta) u dobrom stanju na prodaju su za Din 800. Reflektanti neka se obrate Upravi lista.

### KNJIŽEVNOST.

Starokatolicizam. (I. vanredno izdanje Knjižnice „Novi Život“) izašla je ova veoma zgodna i poučna brošura za puk o starokatolicizmu. U vrlo preglednoj i jasnoj formi izložen je tu postanak i razvitak starokatolicizma uopće, a napose kod nas. Prikazane su njegove vodeće ličnosti. Izložene su razlike u nauci i osvjetljene metode, kojima se starokatolici služe. Pokazano je također, kako je sva naša kultura i povijest odraz i plod katoličke Crkve. Brošura je veoma potrebna u ovo doba, kad starokatolici na sve strane rovare. Imade 16 stranica. Stoji Din 25, s poštarinom Din 3.— Narudžbe prima: Jerolim Malinar, Zagreb, Pejačevićev trg broj 15.

### IZ GRADA I OKOLICE.

**Akcija šibenskih vinogradara za ukidanje takse na maloprodaju vina.** Šibenski su vinogradari prodavali vlastito vino na malo bez propisne dozvole finansijske vlasti, pa im je sada udarena globa od Din 1.350, i to Din 300 u ime redovne takse na malo prodaju, Din 900 kao kaznenu taksu, te Din 150 za presudu. Kako ta nepravdna taksa pogadala najviše maloga težaka, povedena je akcija, da se ta taksa ukine. U ponedjeljak su se sastali predstavnici svih stranaka i odlučili izdati proglas na narod, a javni prosvjedni zbor je uređen za nedjelju 13. o. mj. Proglas su potpisale sve stranke.

**Papin dan.** 12. t. mj. navršuje se pet godina krunisanja sv. Oca Pape Pija XI. Ta petogodišnjica svečano će se proslaviti širom katoličkoga svijeta. U našem gradu proslavit će se u nedjelju 13. t. mj. svečanom pontifikalnom sv. Misom u 10<sup>1/2</sup> sati u Stolnoj Bazilici sv. Jakova. — Hrv. Kat. Orao i Hrv. Kat. Orlica toga dana imat će zajedničku sv. Misu i

### Razni vijesti.

**Hodočašće u Lurd, Paray-le-Monial, Nevers i Padovu.** Odbor za lurdsku hodočašća u Zagrebu povest će i ove godine sredinom mjeseca srpnja hodočašće u svjetsko prošćeniste Lurd. Ove će se godine hodočasnici usput navratiti i u sljedeća glasovita svetišta: Paray-le-Monial, gdje se presv. Srce Isusovo ukazalo Sv. Margareti Alakok; Nevers, gdje počiva tijelo Bl. Bernardice Subiru, kojoj se ukazala Naša Gospa 18 puta u Lurdu, i konačno na povratku sastavlja se hodočašće u Padovi, da posjeti grob Sv. Antuna Padovanskoga. Hodočašće će trajati 14 dana. Potanji program javit ćemo naknadno. Treći razred će



sv. pričest u Stolnoj Bazilici u 7 sati jutro, a večer u 6 i po sati u Badžani priređuje prigodni svečani sastanak.

**Skupština društva „Šubičevac“** održana je u nedjelju 6. t. mj. Grje-hóta, da nije bio veći broj članova, jer su imali prigode čuti, kako je uprava izvela u malo vremena mnogo lijepih radova. Tako je učinjen dio puta kroz Šubičevac prema Rakovu selu, kupljena vidilica Škopinac i izveden put do nje, izgrađen je dio vrlo važnoga puta između tvrđava, poravnani je na raškrčju plató za igralište djece, pošumljen je jedan veliki kompleks u blizini te izvedeno više manjih radova. Istaknuto je, da je poznati prijatelj prirode dr. Jakša Račić iz Splita društveni član sa znatnim godišnjim doprinosom. Opaža se, da i mjesna općinska uprava sve to više posvećuje brige okolici Šubičevca. To je i pravo, jer naša okolica treba da bude na ponos grada. Dosadašnja uprava pokazala je, da se lijepo može raditi za društvo, ako njezini članovi imaju smisla i volje za javno djelovanje. Stoga su per acclamationem opet skoro isti članovi birani, i to: predsjednik Stanko Rodić, potpredsjednik Niko Kalik, tajnik Krsto Stošić, blagajnik Dinko Pajalić, te odbornici: inž. Mamatzi, ekon. Ante Milić i Luka Milić; revizori: savj. dr. A. Buzolić, Vl. Kulić i dr. Č. Medini. Skupština se razila sa željom, da društvo dobije svoje mecene i obilnije pripomoći s državne strane.

**Akademija obiju gimnazija u čast Strossmayeru.** 4. t. mj. obilježnicu rođenja velikoga biskupa Strossmayera realna i klasična gimnazija proslavile su svečanom akademijom u Kinu „Tesla“. Akademija je bila samo za mladež, a prisustvovali su joj i svi profesori. Nakon otpjevanje himne prof. Dujmović održao je lijepo predavanje o Strossmayeru živim potezima podvukavši njegov rad prema geslu „Sve za vjeru i za dom“, a na koncu je učećoj mladeži upravo shodnih pobuda, da slijedi u ljubavi i radu za narod i kulturu ovoga velikog katoličkog biskupa. — Zatim je pjevački zbor učenika i učenica otpjevao „Večernji zvon“ i „Sa severa“ pod vrsnom upravom Ma Karaman. Pjevanje je bilo veoma lijepo. Učenički orhestar također je višestruko izveo dva komada: „Berceuse“ od Simona i „Polonaise“ od Sita. Jedan je pak đak deklamirao

prigodnu pjesmu: „Učenici svom pokrovitelju“. — Mladež je bila razdragana i oduševljena, a učenici i učenice, koji su pjevali i svirali, zadovoljni, što su svojim radom doprinijeli, da se „Strossmayerov dan“ za prvi put ovako dostojno proslavimo pri realnoj i klasičnoj gimnaziji. Hvala ide i gosp. direktora zavoda, koji radi i zna da mladež zanese za sve, što je lijepo i dobro.

**Vjenčanje.** 30. pr. mj. vjenčao se naš sugrađanin g. Emil Bumber, sudac u Obrovcu, s gđicom Milicom Sunara. Čestitamo!

**Reviziju biračkih spiskova** provada općina kroz cio ovaj mjesec, jer se obilgatna revizija u januaru ove godine nije mogla provesti radi oblasnih izbora. Svaki onaj, koji bilo s kojih razloga u biračke spiskove dosad nije bio uvršten, ima pravo, da to sada zatraži. Upozorujemo na to sve svoje pristaše.

**Strossmayerov dan po školama.** Po svim mjesnim školama proslavljen je 4. o. mj. Strossmayerov dan. Održana su prigodna predavanja. U Učiteljskoj školi govorio je prof. J. Batinica o velikim zaslugama neumrlog biskupa za naš narod.

**Ludnica pripojena ravnateljstvu bolnice.** Dosad je mjesna državna ludnica kao poseban zavod imala i svoje posebno ravnateljstvo, a sada je odlukom ministarstva ludnica pripojena ravnateljstvu državne bolnice, kao odio za duševne holesti.

**Šetnja u glavnoj ulici.** Prošle je godine općina posebnim oglasom bila odredila tok šetnje u ulici kralja Tomislava, da se izbjegne neredima i guranju. Obzirom na karnevalske šetnje tu je odredbu općina ponovno ove godine potkrijepila, a na red paze općinski redari. Jedino će se tako moći, da se izbjegne uobičajenom guranju neobuzdane mladeži.

**Natječaj.** Općina je raspisala natječaj za dva poljara i dva nadpoljara, i to za one krajeve, koji su ih i dosad imali i uz dosadašnju plaću.

**Skupština Filharmonije** održana je u nedjelju 30. pr. mj. Nakon pódzdrava predsjednika i izvještaja odbornika izabrana je nova uprava. Predsjednikom je ponovno izabran amir. direktor g. M. Ježina, a u pravni odbor su još ušli: gg. I. Merlak, prof. F. Vuletin, I. Rendić-Miočević, S. Rodić, M. Šare, M. Ostojić, A. Stošić, N. Čelar, te gđice M. Ilja-

dica i J. Tiler. Revizioni odbor sačinjavaju: gg. M. Paić i don J. Krnić.

**Izletnici.** Prošlih je dana došlo iz Trsta u naš grad nekoliko uglednih stranaca Francuza, Nijemaca i Engleza. Pošli su na slapove Krke, te obašli Zlarin i Vodice.

**Promet.** 1. o. mj. došao je u luku veliki parobrod Dubrovačke Plovidbe „Bosanka“ te krca 6.000 tona bauxita za Rotterdam; 2. o. mj. doveo je iz Splita parobrod „Avala“ 220 tona ugljena, parobrod „Alfio“ ukrcao je za Messinu 700 m<sup>3</sup> građevinskoga drva, jedrenjača „Jela“ 560 tona ugljena za Sušak, a parobrod „Jason“ 360 tona cianamida za Ravennu; 4. o. mj. parobrod „Crysula“ ukrcao je 450 m<sup>3</sup> građevinskoga drva za Catanu, a parobrod „Ugo Bassi“ 180 tona karbita za London i 310 tona celuloze za Auvers.

„ITO“ pasta za zube - najbolja.

### Hrv. Zadrúžna Tiskara u Šibeniku.

#### POZIV.

Pozivljem svu gg. članove Hrvatske Zadrúžne Tiskare u Šibeniku, da u srijedu 16. veljače 1927 pristupe na

glavnu godišnju skupštinu koja će se održati u Šibeniku u dvorani „Hrvatske Čitaonice“ u 10 sati pr. p. s ovim dnevnim redom:

1. Izvještaj uprave o poslovanju kroz 1926.
  2. Izvještaj nadzornog odbora i prikaz bilanca na odobrenje za 1926.
  3. Odluka o raspustu zadruge i likvidaciji.
  4. Imenovanje likvidatora.
  5. Eventualia.
- U Šibeniku, 1. veljače 1927.  
Predsjednik:  
Msgr Ivan kan. Bjažić.



### POKUŠTVO

ZA GOTOVO NA OTPLATU  
KOD TRGOVINE POKUŠTVA  
TAPETARIJE  
RIKARD DELFIN - ŠIBENIK  
VELIKI IZBOR OKVIRA

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik: Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnik: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

### KAFEDŽIJE!

Nabavite recepte za vještačko spravljanje vina i rakije. Isto tako nabavite i maju za gornja pića.

Recept košta Din 30. Novac slati unaprijed na

### „HEMIKOS“

ZASTUPNIŠTVO HEMIJSKE ROBE  
RAČA (KRAG) — SRBIJA.

## Gospodarska Štedionica u Splitu

Rimska ulica 3.  
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružnica u **Makarskoj**



Najveći Dalmatinski  
zavod na zadrúžnom  
temelju.

Prima uloške na  
knižice i u tekućem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije. Kupuje devize i valute uz najpovoljniji dnevni tečaj.

# Zadrúžna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA — — —  
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

## Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA  
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000-000 — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.